

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

VII. Ulusal III. Uluslararası

Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu

“Turizmde Teknoloji ve İnovasyon”
20-21 Nisan 2018-İskenderun

Web: www.dogukakdenizturizmsempozyumu.com
Mail: info@dogukakdenizturizmsempozyumu.com

İskenderun Teknik Üniversitesi [İSTE]
Merkez Kampüs

İSKENDERUN TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ

teknoversite

www.iste.edu.tr

VII. ULUSAL III. ULUSLARARASI DOĞU AKDENİZ TURİZM SEMPOZYUMU BİLDİRİLER KİTABI

ISBN Numarası: 978605256006

VII. ULUSAL III.
ULUSLARARASI
DOĞUAKDENİZ TURİZM
SEMPOZYUMU

VII. NATIONAL III.
INTERNATIONAL EAST
MEDITERRANEAN
TOURISM SYMPOSIUM

VII. ULUSAL
III. ULUSLARARASI
DOĞUAKDENİZ TURİZM
SEMPOZYUMU

BİLDİRİLER KİTABI

20-21 NİSAN 2018 -İSKENDERUN

ONURSAL BAŐKAN

Prof. Dr. Türkay DERELİ
İskenderun Teknik Üniversitesi Rektörü

SEMPOZYUM BAŞKANI

Doç. Dr. Alpaslan ATEŞ
İskenderun Teknik Üniversitesi Turizm İŞletmeciliği ve Otelcilik Y. Okulu Müdürü

YÜRÜTME KURULU BAŞKANI

Dr. Öğr. ye. ağrı SAÇLI
İskenderun Teknik Üniversitesi Turizm ve Otel İŞletmeciliği Bölüm Başkanı

DANIŐMA KURULU

*DanıŐma Kurulu yeleri ünvana ve soyadına göre alfabetik sıralama ile listede yer almıştır.

Prof. Dr. Ahmet AKTAŐ	Girne Amerikan Üniversitesi
Prof. Dr. Turgay AVCI	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT	Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal BİRDİR	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. A.Celil ÇAKICI	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret DÜLGER	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan KILIÇ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Necdet HACIOğLU	Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Abdullah KARAMAN	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN	İstanbul Arel Üniversitesi
Prof. Dr. Tülen SANER	Yakın Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Bahar TANER	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Muharrem TUNA	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kurban ÜNLÜÖNEN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. M. Cihan YAVUZ	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet KöROğLU	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Alpaslan ATEŞ	İskenderun Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Atınç OLCAY	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf AYMANKUY	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. ye. Alper BOZKURT	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. ye. ağrı SAÇLI	İskenderun Teknik Üniversitesi

BİLİM KURULU
(DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTELERİ)

Prof. Dr.	Habib ALİPOUR	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Hüseyin ARASLI	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Turgay AVCI	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Kemal BİRDİR	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr.	A. Celil ÇAKICI	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr.	Şerife Zihni Eyyüpoğlu	Yakın Doğu Üniversitesi
Prof. Dr.	Osman Mübin KARATEPE	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Hasan KILIÇ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Ahmet Fazıl ÖZSOYLU	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr.	Mustafa SAĞSAN	Yakın Doğu Üniversitesi
Prof. Dr.	Tülen SANER	Yakın Doğu Üniversitesi
Prof. Dr.	Bahar TANER	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr.	Mustafa TÜMER	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr.	Süleyman TÜRKEL	Toros Üniversitesi
Prof. Dr.	Mehmet Cihan YAVUZ	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr.	Ramilya YARULLİNA YILDIRIM	Adıyaman Üniversitesi
Prof. Dr.	Adnan Çelik	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr.	Tahir Akgemci	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr.	Cavit ATALAR	Yakın Doğu Üniversitesi
Doç. Dr.	Sevda SAHİLLİ BİRDİR	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	Burçin Cevdet ÇETİNSÖZ	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	İbrahim GİRİTLİOĞLU	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr.	Fatma Nur İPLİK TUĞAL	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Doç. Dr.	Oya Berkay KARACA	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr.	Erdoğan KARADENİZ	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	Göknil Nur KOÇAK	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	Levent KOŞAN	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	Mustafa MENEKAY	Yakın Doğu Üniversitesi
Doç. Dr.	Atınç OLCAY	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr.	Ali ÖZTÜREN	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Doç. Dr.	Çiğdem SABBAĞ	Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr.	Kamil UNUR	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr.	Uysal YENİPİNAR	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Gürkan AKDAĞ	Mersin Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi	Mehmet Güven ARDAHAN	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Dilek ATÇI	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Nesrin MENEMENCİ BAHÇELERLİ	Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Erdoğan BALLI	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Deniz BOZ	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Alper BOZKURT	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Caner ÇALIŞKAN	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Onur ÇELİK	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Abdulkadir ÇORBACI	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Engin DÜCAN	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Beril DÖNMEZ	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet ERTUGAN	Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Diğdem ESKİYÖRÜK	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Hasan GÜL	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Mine HAKTANIR	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Murat İsmet HASEKİ	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Nalan IŞIK	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Neşe KAFA	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Serpil Yalım KAYA	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Rüçhan KAYAMAN	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	İlkay Yorgancı MALONEY	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Sibel OĞUZ	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Fatih ÖZDEMİR	İskenderun Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Nil Günsel REŞATOĞLU	Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Çağrı SAÇLI	İskenderun Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Dilek SAY	Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Esen SUCUOĞLU	Yakın Doğu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Belma SUNA	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Cemil SÜSLÜ	İskenderun Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Hülya TAŞTAN	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Ayşe Nevin SERT	Selçuk Üniversitesi
Dr.	Sıla KARACAOĞLU	Çukurova Üniversitesi
Dr.	Diler DOĞRUOL	Çukurova Üniversitesi
Dr.	Zafer BUZCU	Çukurova Üniversitesi
Dr.	Georgiana KARADAŞ	Doğu Akdeniz Üniversitesi

*Bu Bölümdeki Bilim Kurulu Üyeleri, Doğu Akdeniz Bölgesinde Eğitim-Öğretim Veren Üniversitelerin Turizm bölümündeki Akademisyenlerden Oluşmaktadır.

BİLİM KURULU (YURT DIŞINDAKİ ÜNİVERSİTELER)

Prof. Dr. Cihan ÇOBANOĞLU	University of South Florida Sarasota, ABD
Prof. Dr. Fevzi OKUMUŞ	University of Central Florida, ABD
Doç. Dr. Fariz AHMADOV	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, AZERBAYCAN
Doç. Dr. Natalia LİMAREVA	North Caucasus Federal University, RUSYA
Doç. Dr. Marina SİGAREVA	North Caucasus Federal University, RUSYA
Dr. Öğr. Üyesi Azamat MAKSUDUNOV	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, KIRGIZISTAN
Dr. Öğr. Üyesi Bakıt TURDUMAMBETOV	Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, KIRGIZISTAN
Dr. Öğr. Üyesi Nurkhodzha AKBULAEV	Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, AZERBAYCAN
Dr. Mohammed Abdelgawwad Aly ABDELGAWWAD	The University of Sadat City EGYPT, MISIR

YÜRÜTME KURULU		
No	Unvanı	Adı-Soyadı
1	Doç. Dr.	Alpaslan ATEŞ (Sempozyum Başkanı, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Müdürü)
2	Dr. Öğr. Üyesi	Çağrı SAÇLI (Yürütme Kurulu Başkanı)
3	Dr. Öğr. Üyesi	Cemil SÜSLÜ
4	Dr. Öğr. Üyesi	Fatih ÖZDEMİR
5	Dr. Öğr. Üyesi	Muhammet Emin SOYDAŞ
6	Dr. Öğr. Üyesi	Nihat DEMİRTAŞ
7	Öğr. Gör.	Ayhan Varol BAYER
8	Öğr. Gör.	Dilek EFE
9	Öğr. Gör.	Eda FINDIK
10	Öğr. Gör.	Fikret GÖKÇE
11	Y.L Öğr.	Bilal Nadir ALKAN

ÖNSÖZ

Turizm, bireylerin geçici ya da devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların bütünüdür ve hiç kuşkusuz ki dünyanın en büyük sektörlerinden biridir. Turizm oluşturduğu ulusal ve uluslararası hareketlilik nedeniyle ekonomik bir faaliyet olup, oluşturduğu uyarıcı etkiler, dolaylı ve doğrudan olarak ekonomideki diğer sektörleri canlandırma, istihdam ve gelir etkisi yapan bir unsurdur. Günümüzde çeşitli sebeplerle, kişilerin turizme katılma oranları artış göstermiştir. Dünya Turizm Örgütü verilerine bakıldığında 1965 yılından bu yana her sene bir önceki seneye oranla daha çok turistlerin seyahat etmekte olduğu görülmektedir.

Sürekli gelişen ve hızla globalleşen yeni dünya düzeni ile birlikte 1980'li yılların başında kişisel bilgisayarların kullanımının hızlı bir biçimde yaygınlaşması "dijital devrim" adı altında toplumsal ve politik değişimlere neden olmuştur. Günümüzde teknolojiyi kullanmak artık ayrıcalıktan çok zorunluluk haline dönüşmüştür ve teknolojiyi geliştiren insanlar olduğu gibi yine bu gelişimden etkilenenlerde insanlardır. İnsanların sürekli değişen ve gelişen teknolojiye uyumu, teknolojiyi anlayabilmesi ve sunduğu fırsatlardan yarar sağlaması için bilgi, beceri, tutum ve alışkanlık kazanmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra günlük hayatta kullanılan dil bile teknopoliten kültürden etkilenmiş, ara yüzey, geri-besleme, çıktı gibi kavramlar insanlar arasında yaygın olarak kullanılır hale gelmiştir.

Günümüzde, iletişim ve bilgi teknolojisinde yaşanan birçok gelişme sonucu gerek işletme gerekse tüketicilere erişim kolaylaşmıştır. Bu duruma örnek olarak, Türkiye e- ticaret pazarında en fazla getiri, 326 çevrimiçi site sayısı olmasına rağmen 6,8 milyar TL ile tatil & seyahat pazarı gösterilebilir.

13 farklı medeniyete ev sahipliği yapmış, 8000 yıllık bir geçmişe sahip olan, tarihi boyunca kıtalar ve bölgeler arası ticarete önemli bir rol oynamış ve bununla birlikte Müslüman, Hıristiyan ve Musevi inançlarına sahip insanların bir arada yaşamış olduğu Hatay günümüzde de tarihi yapılarda, müzelerde, sanat eserlerinde, toplum yaşantısında, sanatta, gelenek ve göreneklerde bu izleri hala yansıtmaktadır. Cami, kilise ve havralar yan yana varlıklarını ve fonksiyonlarını sürdürmektedir. Farklı diller, farklı kültürler asırlar boyu bir araya gelmiş, dünyada eşine az rastlanır zengin bir miras ortaya çıkmıştır. Tüm bu özellikleri ile barışın kardeşliğin simgesi durumunda olan Hatay'da bu sene Üniversitemiz Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ev sahipliğinde düzenlenen 7. Ulusal 3. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumunun ve Teknoversitemizin vizyonu olan "Turizmde Teknoloji ve İnovasyon" ana tema olarak belirlenmiş olup, bu iki ana tema bağlamında çok çeşitli başlıklar bu süreçte tartışılacaktır. Sempozyuma göstermiş olduğunuz yoğun ilgiden dolayı sizlere teşekkür eder, Teknoloji ve inovasyonun turizm ile buluşturulduğu, her geçen gün başarılarına bir yenisini ekleyen İskenderun Teknik Üniversitesi'nde sizleri ağırlamaktan mutluluk duyduğumuzu bilmenizi isteriz. Bu Sempozyumun hazırlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarıma, kurumlara ve sektör temsilcilerine üniversitemiz ve şahsım adına teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Türkay DERELİ
İskenderun Teknik Üniversitesi Rektörü

İÇİNDEKİLER

Kamu Yönetiminde İş Sağlığı Ve Güvenliği (Turizm Sektörü Örneği)	1
The Importance Of Creating Local-Culturel Symbols İn The Process Of Creating Destination Brand: Example Of Eskişehir City.....	4
Alanya Otel İşletmelerinde İç Girişimcilik Algısı	14
Kırsal Turizme Farklı Bir Bakış “Sarıçiçek’ten Avutmuş’a Çoban Takımları”	27
KOBİ’lerde FÜTZ (Fırsat, Üstünlük, Tehdit ve Zayıflık) Analizi	35
Turistik Bir Destinasyonun Tanıtımında Sosyal Medyanın Önemi	43
Gastronomi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Becerileri	52
Gastronomi Alanında Bir Yenilik Girişimi: Temiz Tabak Hareketi	57
Süleymanlı-Zeytun (Kahramanmaraş) Yöresinin Sürdürülebilir Turizm Potansiyeli.....	63
Otel Çalışanlarının Sanal Kaytarma, Psikolojik Sözleşme İhlali ve İşten Ayrılma Niyetleri Arasındaki İlişki	66
Sosyal Medyada Etkinlik Yönetimi	71
Turizm Seyahat Firmalarının Sosyal Medya Hesaplarının İçerik Analizi	75
Sokak Sağlıklaştırılmasının Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Tokat Beyhamam Ve Bey Sokağı Örneği	79
Beyazıd Bestami (Musa Fakih) Türbesinin Duvar Resimlerinin Batılılaşma sürecinde Değerlendirilmesi ve Koruma Problemi	83
Yerel Kültürel Festivallerde Katılımcı Deneyimleri: Manisa Mesir Macunu Festivali Örneği	88
Kare Kodların (QR Code) Restoran İşletmelerinde Kullanımının Belirlenmesi: İstanbul Örneği	100
İnsan Kaynakları Yönetiminde Kariyer Planlaması Uygulamalarının İş Yaşam Kalitesinin Arttırılması Üzerine Etkileri: Özel Okul Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama	109
The Motives For The Visitors To Attend To Herb Festival In Çeşme-Alaçatı	124
Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleki Tutumlarının Belirlenmesi: Erzincan Üniversitesi Örneği	135
Çalışma Hayatında Temel Yetkinliklerin Önemi: Gastronomi ve Mutfak Sanatları Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma	150
Katılımcıların Karnavalın Geliştirilmesine Yönelik Önerileri: Portakal Çiçeği Karnavalı Örneği	159
Gaziantep İlinde Faaliyet Gösteren Turizm İşletmelerinin Organik Gıda Algıları	171
İletişim Tatmininin Örgütsel Özdeşleşmeye Etkisi: Mersin Şehir Merkezinde Faaliyet Gösteren 4 ve 5 Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Araştırma	182
A General Overview of Social Tourism Literature in Turkey: A Bibliometric Study on Social Tourism Researches	193
Post-Modern Turizm Paradigması Etrafında Şekillenen Gerçek Üstü Bir Deneyim: Uzay Turizmi ..	203
Sağlık Turizmi İşletmelerinde İnovasyon Sürecine İlişkin Bir Literatür Taraması	213
Ziyaretçi Sayılarının Analizi İle İstanbul’un Kültür Turizmi Pazarlarının Değerlendirilmesi	223
Hatay Keldağı Deniz Kıyılarında Sualtı Dalış Turizmi	237
İskenderun ve Çevresinin Arkeo-Turizm Potansiyeli	241

Küçük ve Orta Ölçekli Otellerde Yönetsel Etkinliğin İş Doyumuna Etkisi Var mıdır?	247
Turizmde İnovasyon Konulu Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Bibliyometrik Analizi	258
Gaziantep'te Kültür Turizmi: Yerli Turistlerin Algılarının Değerlendirilmesi	273
Doğu Akdeniz Bölgesi'ndeki Konaklama İşletmelerinde Çalışanların Yeri: İnternet Sitelerine Dönük İçerik Analizi	280
Satış ve Genel Yönetim Giderleri ile Firma Değeri Arasındaki İlişkinin Analizi: Avrupa Borsalarında İşlem Gören Turizm İşletmelerinde Bir Araştırma	289
Hatay Yöresel Mutfağının Coğrafi İşaret Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme	300
Borsa İstanbul Turizm İşletmelerinde Finansal Performansın Ekonomik Katma Değer Yöntemiyle Hesaplanması	312
Mesaja Dayalı Bildirimlerin Havlu Tekrar Kullanımına Etkisi: Mersin'deki 3 Yıldızlı Bir Şehir Otelinde Deneysel Bir Uygulama	323
Turizm Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Ezine Meslek Yüksekokulu Örneği	331
Dönüşümsel ve Etkileşimsel Liderliğin Örgütsel Sessizliğe Etkisi	344
Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı'nın (Emitt) Genel Değerlendirilmesi Üzerine Bir Çalışma (1999- 2016 Yılları)	349
Değişen Turist Profili Perspektifinde Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar: Üçüncü Yaş Turizmi	359
Finansal Oranlar Kullanılarak Finansal Başarısızlık Riskinin İncelenmesi: Düşük Maliyetli Havayolları Üzerine Bir İnceleme	366
Web 1.0'dan Web 3.0'a Yiyecek ve İçecek Endüstrisi	370
Uluslararası Turizmde Küresel Sorunlar ve Türkiye Turizmine Etkileri: Antalya ve İstanbul Örneği	380
Turizmin Etkilerinin Algılanması: Alanya Özelinde Bir Araştırma	392
Yerel Halkın Otel İşletmelerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine İlişkin Algılamaları: Alanya Örneği	401
Duygu İşçilerinin Perspektifinden Hizmet İnovasyon Davranışı: Yiyecek-İçecek İşletmelerine İlişkin Bir Araştırma	411
Film ve Dizi Turizminin Destinasyon İmajına Etkisi: Kapadokya Örneği	422
Türkiye'deki Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Aşçılık Bölümlerinde Verilen İnovasyon İçerikli Derslerin Önemi	429
Gastronomik Değerler Kapsamında Sinop Mutfağına Özgü Bir Değer: Nokul	437
Göller Bölgesi'nde Yer Alan Otel İşletmelerinin Tripadvisor'daki Tüketici Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma	448
Koroğlu Dağlarından Gerede Çayı Kıyısına Çoban Turizmi	458
Almacı Pazarı ve Bakırcılar Çarşısı'nda Faaliyet Gösteren Esnafın İletişim Becerilerinin Kendileri ve Yerli Turistler Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma	468
Sivil Toplum Kuruluşları Perspektifinden Gastronomi Turizmi: Antalya ve Gaziantep Örneği	482
Gaziantep'teki Restoran İşletmelerinde Teknoloji Kullanım Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma	494
Otel İşletmelerinde Yönetim Aktivitelerinin Önemi: Küçük Oteller Üzerine Bir Çalışma	503
Dünya Basınında Yer Alan Terör Olaylarının Türkiye Turizm Gelirleri Üzerine Etkileri	506

Entropi Temelli TOPSİS ve Veri Zarflama Analizi Yöntemleriyle Etkinlik Ölçümü: Türkiye’deki Büyük Havalimanları Üzerine Bir Uygulama	516
Türkiye’de Küreselleşme, Ekonomik Büyüme ve Çevre Kirliliği İlişkisi	519
İşletmelerde Sponsorluk Uygulamaları: Havayolu İşletmeleri Üzerine Bir İnceleme	525
Gastronomi Turizminde Marka Temas Noktalarının İşsel Değerlendirilmesi: Adana’da A Grubu Seyahat Acentaları Üzerine Bir Araştırma	538
Denizli Turizm Rotaları	549
Türkiye'nin Sağlık Turizmi Rekabet Analizi ve Öncelikler	556
Kazdağları’na Gelen Ziyaretçilerin Çevre Dostu Davranış ve Çevresel Turizm Davranışları	568
Identity Related Visitor Motivations of Zeugma Museum	578
Müze Ziyaretçilerinin Güdeleri ve Hizmet Kalitesi Algıları: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Örneği	582
Coğrafi İşaretli Ürünler ve Kıbrıs Gastronomi Turizmi Üzerine Bir Araştırma	592
Otantik Kıbrıs Mutfağının Gastronomi Turizmi Açısından SWOT Analiz İle Değerlendirmesi	607
Toksik Liderliğin Örgütsel Adalet, Sessizlik ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi	616
Gaziantep ve Hatay İllerinde Yapılan Ramazan Bayramı Yemeklerinin Karşılaştırılması	627
Kent ve Turizm İlişkisinin Kentleşme Açısından İncelenmesi	631
Relation of Waging and Performance Function In Human Resource Management	639
Organizational Attraction	647
Status of Institutional Theory within Perspective of Management	651
Turizm, Düşük Karbon Ekonomisi İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama	659
Kahve Konseptli Yiyecek İçecek İşletmelerin Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma	664
Turizm ve Bilgi İletişim Teknolojileri İlişkisi: Türkiye Örneği	680
Turizm İşletmelerinde Çalışan Mutluluğu	684
Turizm ve Seyahat Bölümü Öğrencilerinin Staj Döneminde Edindikleri Motivasyonun Herzberg Teorisine Göre Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma: İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği	695
Türkiye’deki Turizm Gündeminin Web Madenciliği Yöntemi ile Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma.....	708
Gençlik Turizmi Kapsamında Yeni Trend “Drone Yarışları”	712
Turizm Öğrencileri ve Turizm İşletmelerinin Birbirlerinden Beklentileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: Sakarya Örneği	718
Resepsiyonist ve Kat Hizmetleri Görevlilerinin Performans Değerlendirme Kapsamında Mesleki Bilgi ve Becerilerinin Tespitine Yönelik Bir Çalışma	735
Akdeniz Çanağı Ülkelerinin Turizm Bakanlıklarının Web Sayfalarına İlişkin Bir Değerlendirme ...	745
Turizm-Teknoloji İlişkilerinin Kültürel Turizme Yansımaları	753
Gaziantep Yerel Halkının Helal Turizme Bakış Açısı	765
Ödüllü Sürdürülebilir Restoranların Uygulamalarının İncelenmesi.....	777
Turizm İşletmeciliği Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin İncelenmesi: Aksaray'da Bir Uygulama	787

Sivas'ın Turizm Potansiyeli, Divriği ve Kangal İlçeleri ile Yıldız Dağı Kış Turizm Merkezinin SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi	796
Otel İşletmelerinde Sosyal Medya Etkisi: Instagram Örneği	806
Turizm Sektöründe Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimlerinin Kullanım Durumunun Değerlendirilmesi	820
Kültür ve Turizm Bakanlarının Turizm Haftasında Yapmış Oldukları Açılış Konuşmalarına Yönelik İçerik Analizi	829
Demografik ve Mesleki Özelliklerin Çalışanların Öz Yeterlilik Algısına Etkisi: Alanya'daki Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma	838
Otelcilik Elemanı İş İlanlarında Aranılan Nitelik ve Becerilere Yönelik Bir Araştırma	851
Yerel Halkın Turizmin Fayda ve Maliyetlerine İlişkin Algılamalarında Bölge Aidietinin Belirleyiciliği: Kapadokya Örneği	862
Şırnak İli Floristik Zenginliğinin Botanik Turizmi Açısından Değerlendirilmesi	868
Gastronomi Turizmi Kapsamında Yöresel Ürünlerin İncelenmesi: Kırıkkale-Bahşili İlçesi Örneği ..	874
Sosyal Medya ve Seyahat Planlaması: Ankara - Kars Doğu Ekspresi Seyahat Talebi Üzerine Bir İnceleme	887
Destinasyon Rekabetçiliği ile Doğrudan Yabancı Yatırımlar Arasındaki İlişki: Panel Veri Analizi ..	894
Kars Destinasyon İmajı Ve Doğu Ekspresi Deneyimi	898
Gevaş İlçesinin Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi	904
Turlarda Teknoloji Kullanımı: Turist Rehberleri Gözüyle Bir Değerlendirme	908
Otel İşletmelerinde Motivasyon Araçları Üzerine Bir Araştırma: İskenderun İlçesi Örneği	915
Y ve Z Kuşağının Teknolojiyle Olan İlişkinin Turizme Etkisi	926
Hatay Gastronomi Turizminde Zeytin Ve Zeytinyağının Yeri	937
Hatay'da Deniz Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi	940
Müşteri Karlılığı Analizi ve Menü Analizi İlişkinin Değerlendirilmesi	954
İskenderun'da Turizmde Teknoloji ve İnovasyon Konusunda Yenilikçi Talepler	958
Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Aktiviteler Katılımında Algılanan Kısıtlayıcılar: Nevşehir İli Örneği	969
Otel Web Sitelerinin İçerik Analizi ile Değerlendirilmesi: Marmaris Örneği	976
Tüketicilerin Menülere Yönelik Beklentilerinin Belirlenmesi: Eskişehir Örneği	981
Çalışanların Etkileme Taktikleri Algısının İş Performansları Üzerine Etkisi	992
Türkiye'de Tanıtım Harcamalarının Turizm Sektörüne Etkisi	1004
Sarıkamış Kış Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi Kapsamında Durum Değerlendirmesinin Yapılması	1008
SERVQUAL Yöntemi İle Denizli-Pamukkale Yiyecek ve İçecek İşletmelerinde Hizmet Kalitesi Algısını Belirlemeye Yönelik Bir İnceleme	1014
Turizm Pazarlamasında Fenomenlerin ve Instagram'ın Önemi: Fenomen Pazarlama Kanalı Olarak Instagram'da Bir Araştırma	1025
Gıda Güvenliği ve Turizm	1038
Bir Yavaş Şehir Olan Seferihisar'daki Restoranlarla İlgili Müşterilerin Sosyal Medyadaki Yorumların Analizine Yönelik Bir Çalışma	1042

Yöresel Yemek Festivaline Katılanların Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Alaçatı Ot Festivali 2017 Örneği	1060
Sinop İlinin Agro-Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine Yönelik Swot Analizi	1073
Turizm Öğrencilerinin Üniversite Tercih Döneminde Bilgi Kaynağı Olarak Sosyal Medyadan Yararlanma Durumu	1083
Üniversite Öğrencilerinin Tatil Tercihlerinde Sosyal Medya Kullanımı: Sinop Üniversitesi Örneği	1089
Mevlevi ve Uluslararası Mutfak Organizasyon Yapısının Karşılaştırılması: Kavramsal Bir Çalışma	1100
Müzik Eşliğinin Yaratıcı Mutfak Uygulamaları Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi	1104
Fiziksel Kanıtların Müşteri Memnuniyeti Üzerine Etkisi: Yiyecek İçecek İşletmelerinde Nitel Bir Araştırma	1115
Zigana'nın Turizm Potansiyeli	1119
Somut Olmayan Kültürel Miras Bağlamında Kültür Turizminde Bir Model Önerisi: Geleneksel Türk Tiyatrosunun İnovatif Olarak Turizmde Kullanılması	1132
Postmodern Turizm Örneği Olarak Gönüllü Turizm: Workaway Türkiye Örneği	1140
Antalya İli Sağlık Turizm Potansiyeli Araştırması	1153
Geleneksel Gıda Maddelerimizden Tarhana Üzerine Bir Çalışma	1157
2013-2016 Karlılık Oranları İle Ahp-Topsis Yöntemleri Kullanılarak Performans Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul'da Yer Alan Turizm Şirketleri Örneği	1167
Ağ Toplumunu Ve Paylaşım Kültürüyle Değişen Konaklama Olanakları: Airbnb Ve Türkiye	1183
Adana Lezzet Festivali Katılımcılarının Festivale Yönelik Algıları Üzerine Bir Araştırma	1198
Helal Turizm Kriterlerinin Sürdürülebilir Turizm İlkeleri İle Karşılaştırılması	1209
Gastropublara Neden Gidilir?	1216
Turizm Araştırmaları İçin Yeni Bir Kavram Daha... Şefkatli Olmanın Anahtarı: Öz-Şefkat	1223
Kars Mutfak Kültürünün Gastronomi Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi	1233
Kongre Turizmi Paydaşlarının Destinasyondan Beklentilerinin Kano Modeli İle Değerlendirilmesi: Nevşehir Örneği	1238
Gümüşhane İli Kamu Çalışanlarının Turizme Bakış Açılarını Etkileyen Pozitif Faktörlerin Yapısal Bir Model İle Belirlenmesi	1252
Türkiye'de Mağara Turizmi Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme	1265
Türk Atasözlerinde Gastronomi Olgusu	1272
Turizm İşletmeciliği Lisans Öğrencilerinin Kültürel Zekâ Seviyeleri: Mersin Üniversitesi Örneği	1287
Sosyal Medyanın Otellerin Ürün Kalitesi Üzerine Etkisi	1298
Eskişehir Halkının Tatil Turizmi Destinasyon Tercihlerinin Belirlenmesi	1312
Hatay, Unesco Gastronomi Şehri Olduğunun Farkında Mı?	1316
Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri: Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Örneği	1321
The Richness of Antigenotoxic Elements in Mediterranean Cuisine	1335
Gastronomi Alanındaki Coğrafi İşaretlerin İncelenmesine Yönelik Bir Çalışma	1338

Türk Mutfağının Sürdürülebilirliğinde Yöresel Kahvaltı Ürünlerinin Önemi: Hatay Mutfağı Örneği	1345
Uzungöl’de Artmakta Olan Üst Yapı Kirliliğine Alternatif Bir Model Önerisi	1357
Azerbaycan`ın Batı Bölgesinin Sürdürülebilir Turizmde Yerel Yönetimin Rolü/ Yerel Halk Tarafından Değerlendirilme	1367
Analysing The Passenger Complaints On Trip Advisor: A Research On Airline Operations	1379
Searching Airlines’ Mobil Applications Towards Air Travellers	1384
Küçük ve Orta Ölçekli Konaklama İşletmelerinin Planlama Sorunları	1390
Kültürel Miras Kaynağı Olarak Bozcaada’nın Somut Ve Soyut Kültürel Varlıkları Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme	1396
Tripadvisor Aracılığıyla Online Müşteri Deneyimlerinin İncelenmesi; Hatay Örneği	1412
Alternatif Turizm Türü Olarak Yamaç Paraşütü Potansiyeli: Hatay Örneği	1422
Türkiye’deki Havaalanları İş Modellerinin Analizi	1430
Sinop Üniversitesi Öğrencilerinin Fastfood Ürünleri Tercihleri Etme Sebeplerine Yönelik Bir Araştırma	1434
Turizm Yükseköğretiminde Yiyecek İçecek İlgili Bölümlerde Görevli Akademisyenlerin Profili	1441
Tatların Algılanma Mekanizması ve Acı Tat	1447
Demografik Değişkenleraçısından Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği	1456
İnovasyon ve Yenilikçi Örgüt Kültürü	1470
Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyetine Ve Davranışsal Eğilime Etkisinin İncelenmesi: Fast-Food Restoran Müşterileri Üzerinde Bir Araştırma	1481
Konaklama İşletmelerinin Pazarlama Estetiği Unsurlarının Turistlerin Demografik Değişkenlerine Göre İncelenmesi: Eskişehir Örneği	1487
Kentiçi Turizm Destinasyonlarına Ulaşılabilirliğin Değerlendirilmesi: Adana Örneği	1497
Turizmde Müzeler ve Ören Yerlerinin Önemi: Türkiye’deki Müzeler Ve Ören Yerlerinin İllere Göre Dağılımı	1506
Derste Teknoloji Kullanımı Ve Öğrencilerin Üniversitelerine Olan Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Turizm Rehberliği Bölümü Öğrencileri Örneği	1511
Otel Yöneticilerinin Makyavelist Değerlere Yönelik Tutumları: Konya Örneği	1523
İc Çeşme Marina’da Güneş Enerjisi Kullanım Potansiyelinin Değerlendirilmesi	1532
Kruvaziyer Ve Ro-Ro Gemilerinde Organik Rankine Çevrimi Sistemi Kullanımının Liman Sahaları Üzerindeki Çevresel Etkileri	1543
Turizm Öğrencilerinin Hatay İli Somut Kültürel Miras Değerine Yönelik Algıları; İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği	1551
Adana-Karaisalı İlçesinin Kırsal Turizm Olanaklarının Araştırılması	1563
Ekonomik Büyüme İle Turizm Gelirleri Arasındaki Nedensellik İlişkisi Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği.	1574
Finansman Kaynakları ve Firma Büyümesi Arasındaki İlişki: Bıst Turizm Firmaları Üzerine Bir Uygulama	1583

Borsa İstanbul'da İşlem Gören Turizm Şirketlerinin Finansal Performanslarının Rasyo Analizi Yöntemi İle Ölçülmesi	1592
Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Eğilimlerinin Ölçülmesi	1605
Sürdürülebilir Turizm ve Mobil Turizm Hizmetlerinin Bibliyografik Bir Analizi	1612
İskenderun Körfezi Deniz Turizmini Geliştirme Stratejileri Üzerine Bir Değerlendirme	1618
Kültürel Mirasın Hüzün Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi: Kayaköy (Levissi) Örneği	1633
Y Kuşağının Turizm Sektöründe Alaylı & Okullu Çalışan Algısı: Kırklareli Üniversitesi Turizm Öğrencileri Örneği	1645
İc Çeşme Marina'da Yatlardan Kaynaklı Ortalama Karbon Salım Miktarlarının Hesaplanması	1655
Türkiye'de Sakinşehir Kavramının Turizm Sektörüne Katkılarının İncelenmesi	1661
Exchange Rate And Turkish Tourism Trade: Is There A J-Curve?	1671
Elektronik Ağızdan Ağıza İletişimin Y-Kuşağının Turizm Hizmetlerini Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi	1675
The Latest Trends On Hotel And Restaurant Technologies	1679
VII. Ulusal III. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumunda Kabul Edilen Bildirilerin Değerlendirilmesi	1680
Zihinsel Engelli Çocukların ve Ailelerin Turizme Kazandırılması.....	1685

Turizm Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Ezine Meslek Yüksekokulu Örneği

Gencay SAATCI¹ Özge GÜDÜ DEMİRBULAT² Cevdet AVCIKURT³

¹Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Çanakkale/Türkiye, gencaysaatci@comu.edu.tr

²Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Balıkesir/Türkiye, ozgegudu@hotmail.com

³Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Balıkesir/Türkiye, avcikurt@balikesir.edu.tr

Özet

Araştırmanın Amacı: Meslek seçimi, bireylerin tüm hayatlarını etkilemesi açısından son derece önemlidir. Öğrenciler; bazen ilgi, istek ve yeteneklerinin hangi meslek alanına daha yatkın olduğunu bilmeden, meslekleri tanımadan, arkadaş gruplarının veya ailelerinin etkisinde kalarak meslek seçimi yapmaktadırlar. Bu durum bireylerin yaşam boyu mutsuz olabilmelerine dahi yol açabilmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ezine Meslek Yüksekokulu'nda "Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı"nda öğrenim gören öğrencilerin, okumakta oldukları programı tercih etme nedenlerini ve turizm mesleğini nasıl algıladıklarını belirlemektir.

Araştırmanın Yöntemi: Araştırma nicel yaklaşımla kurgulanarak, Ezine Meslek Yüksekokulu'nda turizm eğitimi alan öğrencilere (116 öğrenci), yüz yüze anket uygulanmıştır. Araştırma, Kasım-Aralık 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular dâhilinde; öğrencilerin "Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı"nı seçmelerinin tamamen kendi tercihleri olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan; öğrenciler, seçtikleri mesleğe ilgileri olduğunu, salt bir üniversite bitirmiş olmak için seçim yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler: Araştırma sonucunda, öğrencilerin meslek seçimine yönelik tutumlarının "ilgi", "iş avantajları", "çaresizlik" ve "yetenek" olmak üzere dört boyut altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyeti, yaşı ve okuduğu sınıfı, söz konusu boyutların bazılarında anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sınırları: İleride, önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren tek bir kurum ile sınırlandırılmış olan bu çalışmanın, farklı kurumlarda eğitim gören turizm öğrencilerini de kapsayacak şekilde yürütülmesi daha sağlıklı ve kapsamlı bir çalışmanın gerçekleştirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Meslek Seçimi, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programı, Ezine Meslek Yüksekokulu.*

The Factors Affecting the Career Choices of Tourism Students: A Sample of Ezine Vocational School

Abstract

Aim of the Research: Choosing a career is extremely important in affecting the lives of all individual. The students chose an occupation under the effect of the family or group of friends without knowing the interest, desire and ability which is more prone to occupational fields and without recognizing professions. Therefore, this case leads individuals to be unhappy. The purpose of this study was to determine the perceptions of students, who study in the program "Tourism and Travel Services" in Canakkale Onsekiz Mart University Ezine Vocational School, about the reasons to choose program they study.

Research Method: The research is based on a quantitative approach and a questionnaire was applied face-to-face to the students who are studying tourism (116 students) in Ezine Vocational School. The research was conducted between November and December 2017.

Findings: Within the findings obtained in this research it is possible to say that, students choose willingly program themselves. On the other hand; students are interested in their program that they choose. And also they are not choose program to complete a university career.

Results and Suggestions: As a result of this research, it is seen that the attitudes of the students towards career choice are gathered under four dimensions as “interest”, “business advantages”, “helplessness” and “ability”. The gender, age and class of the students make meaningful differences in some of these dimensions.

Limitation of the Study: In future studies, conducting research to include tourism students in different institutions is important to realize a healthier and more comprehensive study. Because this study is limited to a single institution providing tourism education at associate degree level.

Keywords: *Career Choice, Tourism and Travel Services Program, Ezine Vocational School.*

1. Giriş

Tüm işletmeler için nitelikli ara eleman gücü önemli bir ihtiyaçtır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de, ihtiyaç duyulan nitelikli ara eleman gücü, sayıları bir hayli artmış olan meslek yüksekokulları aracılığı ile sağlanmaktadır. Meslek yüksekokullarının temel amacı, farklı alanlarda ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanların mesleki eğitimlerini vererek, yetiştirilmelerini sağlamaktır (Dinç, 2008: 90; Yücebaş vd., 2013: 45). Bu çerçevede mesleki eğitim; yeni yetişen kuşakları toplum hayatına hazırlamak amacıyla onların gerekli bilgi, beceri ve anlayış kazanmalarına ve kişilik geliştirmelerine yardım etmektedir (Hacıoğlu vd., 2008: 1). Burada kişilerin kendilerini en iyi şekilde ifade edebilecekleri, hayat boyu uğraşmaktan sıkılmayacakları ve kişilik yapılarına en uygun mesleğe yönelmelerinin en doğru karar olacağı ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu sayede hem kişisel hem de toplumsal açıdan önemli kazanımlar elde edilmesi mümkün olabilecektir (Çelik ve Üzmez, 2014: 95).

Meslek; kişilerin belli bir eğitimle edindikleri; hayatlarını kazanmak için sürdürdükleri; düzenli ve kurallı faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir (Erdinç ve Kahraman, 2012: 229). Kazanç elde etmek amacıyla yürütülen faaliyetler meslek kavramı içerisinde değerlendirilirken; hayatı kazanmak derdinde olmayan insanların da bir meslek edinmeleri ya da bazı insanların az gelir getiren meslekleri çok gelir getirenlere tercih etmeleri söz konusudur. Yani meslek her şeyden önce yetenekleri kullanma, kendini geliştirme ve gerçekleştirme yoludur (Köroğlu, 2014: 139). Bu bağlamda; meslek seçimi, bireylerin yaşamlarındaki en önemli kararlardan biridir (Borchert, 2002: 11). Bireyin bu karar sürecinde etkilendiği bir dizi değer yargısı, ilgi ve inançlar bulunmaktadır (Hamamcı ve Hamurlu, 2005: 56; Genç vd., 2007: 50). Bireyin meslek seçimini etkileyen etmenler Savickas (1991) ile Shumba ve Naong (2012: 171) tarafından, yetenek, ilgi, değer ve inanç sistemi, aile, kültür ve çevre olarak belirtilirken; Korkut-Owen vd. (2012: 135) politik, ekonomik, yasal ve sisteme ilişkin özellikler (ülkenin yönetim biçimi, ekonomik yapısı, yasalar vb.) ve şans (sağlık koşulları, doğal olaylar vb.) etmenlerine değinmektedirler.

Bireyin mesleğinde başarılı olabilmesi, mesleğini bilerek ve isteyerek seçmiş olması ile yakından ilişkilidir (Çıtak Tunç vd., 2010: 25). Bireyin yaptığı bu seçimler onun geleceğine yön vermekte, hayat standardını da etkilemektedir (Çoban, 2005: 40; Doğan ve Kuzgun, 2008: 292). Böylesine önemli bir seçimin yapılmasında bireylerin doğru ve isabetli karar verebilmesi için izleyebileceği adımları Erdem ve Kayran (2013: 84) şu şekilde sıralamışlardır:

- ✓ Yeteneklerin belirlenmesi (Ben ne yapabilirim?),
- ✓ İlgi alanlarının belirlenmesi (Ben neleri yapmaktan hoşlanırım?),
- ✓ İş değerlerinin belirlenmesi (Ben ne istiyorum?),
- ✓ Kişilik özelliklerinin belirlenmesi (Karakterim nasıl?),
- ✓ İlgi duyulan mesleklerin incelenmesi.

Genel olarak meslek seçimi, bireyin kendisine açık meslekleri, çeşitli yönleriyle değerlendirip, kendi gereksinimlerini dikkate alarak seçim yapmasını ifade etmektedir (Köroğlu, 2014: 139). Meslek seçimi; kişinin aile gelirini, geçim tarzını, işini isteyerek yapip yapmamasını, sorumluluk duygusunu ve mutlu olup olmasını belirleyecek derecede önemlidir (Pekkaya ve Çolak, 2013: 799). Bir diğer ifadeyle; bireyin yaptığı mesleği sevmesi ve saygı duyması, bireyin kendine güven duyarak, yaptığı işte doyuma ulaşmasını ve hayattan zevk almasını sağlamaktadır (Saatcı, 2013: 48). Bu nedenle bu araştırmada; öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi üzerinde durulmaktadır.

2. İlgili Araştırmalar

İlgili yazında, farklı meslek grupları ve bölümlerin seçimini etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla yapılan çalışmalara örnekler vermek mümkündür. Söz konusu çalışmaların büyük bir kısmı (Köksal vd., 1999; Budakoğlu vd., 2002; Alper ve Özdemir, 2004; Genç vd., 2007; Ceylan vd., 2017) tıp fakültesi öğrencilerinin bölüm seçiminde etkili olan faktörler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Genel sonuçlar göstermektedir ki; öğrenciler okudukları bölümü kendi istekleri doğrultusunda tercih etmişlerdir. Bunun yanı sıra; halk sağlığı bölümünde (Tamayose vd., 2004), hemşirelik bölümünde (Şirin vd., 2008; Çıtak Tunç vd., 2010), pazarlama bölümünde (Saatcı, 2013), işletme bölümünde (Kara ve Karaca, 2010; Roach vd., 2011; Akın, 2017) ve muhasebe bölümünde (Dinç, 2008; Demagalhaes vd., 2011; Tepeli ve Kayıhan, 2015; Yürük, 2016; Çarıkçı, 2017) öğrenim gören öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili olan faktörlere ilişkin çalışmalar da mevcuttur.

Konuya turizm mesleği açısından yaklaştığımızda ise; Sarıışık (2007) tarafından Kocaeli Üniversitesi Derbent Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin %63,4'ünün turizm bölümünde okumaya istekli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan sonuçlardan bir diğer ise turizm mesleğinin tercih edilmesinde öğrencilerin sadece 1/5'inin ailesi içerisinde turizmde öğrenim gören kişiler bulunmasına rağmen, yarısından fazlasının ailesi ve çevresi tarafından bu sektör hakkında bilgilendirilmiş olmalarıdır.

Baltacı ve Üngören (2010) tarafından üç farklı üniversitedeki ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin okuduğu bölümü tercih etme nedenlerinin incelendiği bir başka araştırmanın sonucunda; “öğrencilerin sınavda almış oldukları puan”, “turizm mesleğini sevmek”, “turizmin geçerli bir meslek olması”, “başka seçeneğin olmaması” ve “çevre tavsiyesi” gibi etkenlerin bölüm tercihinde en etkili faktörler olduğu tespit edilmiştir. Baltacı vd. (2012) tarafından yapılan bir araştırmada; Akdeniz Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Balıkesir Üniversitesi'nin önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim veren 5 farklı bölümde (turizm işletmeciliği, konaklama işletmeciliği, seyahat işletmeciliği, ağırlama hizmetleri ve turist rehberliği) turizm eğitimi alan öğrencilerin yarısından fazlasının, okudukları bölüme bilinçsiz, daha önceden planlamadan, sadece bir üniversite okuma düşüncesiyle geldikleri ve günün şartlarında geçerli bir meslek olarak gördüklerinden dolayı seçtikleri tespit edilmiştir.

Erdem ve Kayran'ın (2013) Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu'nda eğitim görmekte olan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörleri ve meslek seçiminde dikkate aldıkları öncelikleri tespit etmeyi amaçladıkları çalışma sonucunda ortaya çıkan faktörler; iş avantajları, aile ve çevre etkisi, kişisel özellikler, mesleki tecrübe, kariyer beklentisi, eğitim çevresi ve çaresizlik olarak belirlenmiştir.

Şahin ve Acun (2016) tarafından yapılan bir araştırmada; Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun (%82,9) rehberlik bölümünü kendi isteğiyle seçtiği tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle; öğrencilerin rehberlik mesleğinin kendilerine uygun olduğunu düşündükleri ve bu mesleği sevdikleri ortaya çıkmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda; özellikle önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlarda ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde, öğrencilerin turizm mesleğini tercih etme

nedenlerinin ve seçim kararlarında etkili olan faktörlerin derinlemesine araştırılmamış olduğu görülmüştür.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Amacı

Turizm eğitimi alan öğrencilerin birçoğu mezun olduktan sonra değişik faktörlerin etkisi ile turizm alanı dışında çalışmayı tercih edebilmektedirler. Bu noktada, üniversite öğrencilerinin meslek ve bölüm seçimini etkileyen faktörlerin araştırılması gerekli görülmektedir. Bu çerçevede araştırmanın amacını, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ezine Meslek Yüksekokulu, “Turizm ve Seyahat Hizmetleri” programını tercih eden öğrencilerin meslek seçimi kararlarında etkili olan faktörlerin belirlenmesi oluşturmaktadır. Öte yandan; önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin demografik özellikleri ile turizm mesleğine yönelik düşünceleri arasındaki farklılıkları tespit etmek bir başka araştırma amacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm mesleğine yönelik düşüncelerinin cinsiyete, yaşa, okuduğu sınıfa, mezun olduğu lise türüne ve staj yapıp yapmama durumuna göre değişiklik gösterip göstermediğinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’de önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Ancak; zaman ve maliyet kısıtı nedeniyle, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ezine Meslek Yüksekokulu’nda turizm eğitimi alan öğrenciler örnekleme dâhil edilmiştir. Araştırma nicel yaklaşımla kurgulanmıştır. Bu amaçla, Ezine Meslek Yüksekokulu’nda turizm eğitimi alan öğrencilere, yüz yüze anket uygulanmıştır. Araştırma, Kasım-Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anket uygulanan öğrencilerin 122’si anket sorularını cevaplandırmış, 6 tanesi soruları sağlıklı cevaplamadığından, 116’sının verdiği cevaplar değerlendirilmeye alınmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla ilgili yazın incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırma değişkenlerini ölçmeye yönelik ifadelerin yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Bu kapsamda; önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirmesi amacıyla, Çelik ve Üzmez (2014) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği” adlı çalışmadan yararlanılmıştır. Çelik ve Üzmez (2014), öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörleri dört gruba ayırmışlardır. Araştırmada bu boyutlar; “ilgi”, “iş avantajları”, “çaresizlik duygusu” ve “yetenek” şeklinde adlandırılmıştır. Veri toplamada bu ölçek kullanılmıştır.

Anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda ankete katılanların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 8 adet soru bulunmaktadır. Bu kısımda ankete katılanlarla ilgili yaş, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü, öğrenim görülen programı isteyerek seçip seçmeme durumu, kazanılan bölümün kaçınıcı tercih olduğu, sektördeki kariyer olanakları hakkında bilgi sahibi olup olunmadığı, staj yapılıp yapılmadığı ve bölüm seçiminde etkili olan aktörlerin neler olduğuna ilişkin sorular yer almıştır. İkinci kısım ise, öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile ilgili ifadelerden oluşmaktadır. Söz konusu 21 ifadenin değerlendirilmesinde beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçekte yer alan ifadeler; 1: hiç katılmıyorum ile 5: tamamen katılıyorum aralığında düzenlenmiştir.

Çalışmaya uygun analiz türünü belirleyebilmek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov Testi sonucunda; faktörlerin normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, parametrik olmayan testlerden; öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin, demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla Mann - Whitney U ve Kruskal - Wallis H analizlerinin kullanılması uygun görülmüştür (Büyüköztürk, 2011: 145; Çilingirtürk, 2011: 124). Mann - Whitney U Testi, bu çalışmada, iki gruba sahip demografik

değişkenlerde, gruplar arasında meslek seçimine yönelik düşüncelerin farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Kruskal - Wallis H Testi ise, üç veya daha fazla gruba sahip demografik değişkenlerde, gruplar arasında meslek seçimine yönelik düşüncelerin farklılık taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 21.0 paket programı ile analiz edilmiştir. İstatistiklerin yorumlanmasında yüzde ve frekans dağılımlarından yararlanılarak betimsel analiz yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini ölçen Cronbach Alpha katsayısı 0,827 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, çalışma sonucunda elde edilen verilerin iç uyumunun kabul edilebilir düzeyin üzerinde olduğunu göstermektedir. Öte yandan, çalışma kapsamına alınan öğrencilerin demografik özellikleri ve bölüm seçimlerini etkileyen faktörlere ilişkin tanımlayıcı sorularla ilgili verilerin analizinde yüzde ve frekans dağılımlarından yararlanılmıştır.

4. Bulgular

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmektedir. Tablo 1’e göre; araştırmaya katılan öğrencilerin %57,8’i kız öğrenci ve %71,5’i 19-21 yaş arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%86,2) okuduğu programı isteyerek tercih ettiğini ve %65,5’lik bir oranın meslek lisesi mezunu olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin okuduğu programın kaçınıcı tercihleri olduğuna bakıldığında; %58,6’sı okuduğu programı 1.-3. sırada tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan, öğrencilerin %32,8’i’si stajını yapmışken, %67,2’si stajını henüz stajını yapmamıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin oranı %62,1 iken; ikinci sınıfta okuyan öğrenciler neredeyse birinci sınıf öğrencilerinin yarısı (%37,9) bir yüzdeye sahiptir. Son olarak, öğrencilerin yarıdan fazlası (%82,8) sektördeki kariyer olanakları hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Profili

Değişkenler	Sayı	Yüzde	Değişkenler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet			Programı Seçme Şekli		
Kız	67	57,8	Evet (isteyerek)	100	86,2
Erkek	49	42,2	Hayır (istemeyerek)	16	13,8
Toplam	116	100,0	Toplam	116	100,0
Yaş			Tercih Sırası		
18 yaş ve altı	22	19,0	1-3	68	58,6
19-21 yaş arası	83	71,5	4-6	24	20,7
22-24 yaş arası	11	9,5	7-9	6	5,2
25 yaş ve üzeri	-	-	10-12	2	1,7
Toplam	116	100,0	13 ve üzeri	16	13,8
Sınıf			Toplam	116	100,0
Birinci Sınıf	72	62,1	Mezun Olunan Lise		
İkinci Sınıf	44	37,9	Düz lise	40	34,5
Toplam	116	100,0	Meslek lisesi	76	65,5
			Toplam	116	100,0
Sektördeki kariyer olanakları hakkında bilgi sahibi misiniz?			Staj Durumu		
Evet	96	82,8	Evet (yaptı)	38	32,8
Hayır	20	17,2	Hayır (yapmadı)	78	67,2
Toplam	116	100,0	Toplam	116	100,0

Araştırmanın katılımcıları olan “Turizm ve Seyahat Hizmetleri” programı öğrencilerine bölüm seçimlerinde etkili olan aktörlerin neler olduğuna yönelik yöneltilen sorunun yanıtları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Bölüm Seçiminde Etkili Olan Aktör Dağılım Tablosu

Bölüm Seçiminde Etkili Olan Aktörler	Sayı (N)	Yüzde (%)
Bu bölümü seçmek tamamen benim tercihimdi.	76	65,5
Aileme danıştım. Fikirlerini söylediler, ama tercihi bana bıraktılar.	16	13,8
Okuldaki ve/veya dershanedeki öğretmenlerimin tavsiyesi ile bu bölümü seçtim.	10	8,6
Turizm sektöründe çalışanların tavsiyesi üzerine bu bölümü seçtim.	7	6,0
Bu bölümü ailem istedi, itiraz edemedim.	5	4,3
Arkadaşlarımın tavsiyesiyle bu bölümü seçtim.	1	0,9
Akraba ve yakın çevremizin tavsiyesiyle bu bölümü seçtim.	1	0,9
Toplam	116	100,0

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere; öğrencilerin yarısından fazlası “Bu bölümü seçmek tamamen benim tercihimdi” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Arkadaş, akraba ve yakın çevrenin tavsiyesiyle bu bölümü seçenlerin toplam oranı ise oldukça düşük (%1,8) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin meslek seçimine etki eden faktörlere yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla, ölçekte yer alan ifadeler verilen yanıtlar irdelenmiştir. Tablo 3’te, öğrencilerin her bir ifadeye vermiş oldukları yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

İFADELER	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İLGİ	3,61	1,01
Bu mesleğe ilgim vardır.	4,18	3,83
Bu meslek hayalimdeki/idealimdeki meslektir.	3,36	1,16
Bu mesleği yapmanın beni mutlu edeceğini düşünüyorum.	3,65	1,14
İŞ AVANTAJLARI	3,52	,67
Mezun olduğumda kolay iş bulabileceğimi düşünüyorum.	3,51	1,09
Sektörün nitelikli işgücü ihtiyacı tercihimde etkili oldu.	3,43	,98
Kazancı yüksek bir meslek olduğunu düşünüyorum.	3,66	1,05
Kariyer yapmaya imkan tanıdığını düşünüyorum.	3,72	,94
Bu mesleğin gelecekte de önemini ve geçerliliğini koruyacağını düşünüyorum.	4,15	1,13
Başka mesleklere girmemi kolaylaştıracak bilgi ve beceriyi kazandıracağını düşünüyorum.	3,54	1,07
Bu mesleğin kendimi geliştirmemde faydası olacağını düşünüyorum.	3,81	1,10
Toplumda saygınlığı olan bir meslek olduğunu düşünüyorum.	3,55	1,00
Bu mesleğin esnek çalışma koşulları tercihimde etkili oldu.	3,24	1,15
Güven esasına dayalı bir meslek olmasından dolayı tercih ettim.	3,24	1,16
Bağımsız çalışmaya uygun bir meslek olduğunu düşünüyorum.	2,92	1,15
ÇARESİZLİK	2,57	1,07
Bir üniversite bitirmiş olmak için tercih ettim.	2,17	1,21
Bir mesleğim olması için tercih ettim.	2,96	1,46
YETENEK	3,90	,72
Teknolojiyi ve güncel gelişmeleri takip etmem tercihimde etkili oldu.	3,34	1,14

Problem çözme yeteneğim olduğumu düşünüyorum.	3,62	,99
İnsanlarla iletişim kurmayı seviyorum.	4,15	,97
İnsanlara yardım etmeyi, onların sorunlarını çözmeyi seviyorum.	4,30	,92
İkna yeteneğim olduğumu düşünüyorum.	4,06	1,05

Tablo 3'te katılımcıların verdikleri yanıtlara göre; "ilgi" boyutunda yer alan ifadelerden en yüksek katılım $\bar{x}=4,18$ ile "Bu mesleğe ilgim vardır" ifadesi olurken, "Bu meslek hayalimdeki/idealimdeki meslektir" ifadesi $\bar{x}=3,36$ ile daha düşük katılım ortalamasına sahiptir.

Katılımcı yanıtları "iş olanakları" boyutunda değerlendirildiğinde en yüksek katılıma sahip ifade "Bu mesleğin gelecekte de önemini ve geçerliliğini koruyacağımı düşünüyorum" ($\bar{x}=4,15$) şeklinde gerçekleşmiştir. En düşük katılım ise "Bağımsız çalışmaya uygun bir meslek olduğumu düşünüyorum" ($\bar{x}=2,92$) ifadesine yönelik olarak gerçekleşmiştir.

"Çaresizlik" boyutunda verilen katılımcı yanıtlarını incelediğimizde; her iki ifade için de katılımın düşük olduğunu görmekteyiz. Şöyle ki; "Bir mesleğim olması için tercih ettim" ifadesinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,96$, "Bir üniversite bitirmiş olmak için tercih ettim" ifadesinin ise $\bar{x}=2,17$ olarak tespit edilmiştir.

"Yetenek" boyutunda yer alan ifadelerden "İnsanlara yardım etmeyi, onların sorunlarını çözmeyi seviyorum" ifadesi en yüksek katılımın söz konusu olduğu ifadedir ($\bar{x}=4,30$). Öte yandan; Teknolojiyi ve güncel gelişmeleri takip etmem tercihimde etkili oldu" ifadesinde daha düşük bir katılım söz konusu olmuştur ($\bar{x}=3,34$).

Araştırma ölçeğinin alt boyutlarının aritmetik ortalaması değerlendirildiğinde; ilgi boyutunun aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,61$; iş avantajları boyutunun $\bar{x}=3,52$; çaresizlik boyutunun $\bar{x}=2,57$ ve son olarak yetenek boyutunun $\bar{x}=3,90$ olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4'te Mann - Whitney U Testi sonuçlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4: Mann - Whitney U Testi Sonuçları

	İlgi	İş Avantajları	Çaresizlik	Yetenek
Cinsiyet				
Mann-Whitney U	2938,000	2755,000	3287,000	3290,000
Wilcoxon W	7216,000	7033,000	7565,000	7568,000
Z	-1,526	-2,112	-,386	-,372
Asymp. Sig. (2-tailed)	,127	,035	,699	,710
Okunulan Sınıf				
Mann-Whitney U	3195,500	3256,500	2724,500	2805,500
Wilcoxon W	5610,500	8009,500	7477,500	5220,500
Z	-,499	-,295	-2,072	-1,782
Asymp. Sig. (2-tailed)	,618	,768	,038	,075
Mezun Olunan Lise Türü				
Mann-Whitney U	1427,000	1416,000	1233,000	1098,000
Wilcoxon W	1637,000	12147,000	1443,000	1308,000
Z	-,165	-,219	-1,145	-1,805
Asymp. Sig. (2-tailed)	,869	,827	,252	,071
Staj Yapılıp Yapılmadığı				
Mann-Whitney U	3423,000	3254,500	2958,000	2993,500
Wilcoxon W	6993,000	6824,500	6361,000	6563,500
Z	-,068	-,613	-1,596	-1,462
Asymp. Sig. (2-tailed)	,946	,540	,111	,144

Tablo 4'teki sonuçlara göre, erkek ya da kız öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlere yönelik düşünceleri arasında "iş avantajları" faktörü dışında anlamlı bir fark bulunamamıştır. "İş avantajları" faktörünün anlamlılık düzeyi 0,038'dir. Bundan dolayı, öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen faktörlere yönelik düşünceleri arasında cinsiyet bakımından farklılık olduğunu söylenebilir. Okunulan sınıf değişkeni için yapılan analizde sadece "çaresizlik" faktörü için elde edilen anlamlılık değeri 0,05'ten küçüktür. Buradan hareketle; farklı sınıflarda okuyan öğrencilerin (1. sınıf ve 2. sınıf) "çaresizlik" faktörüne ilişkin düşüncelerinin farklı olduğunu söylemek mümkündür. Mezun olunan lise türü ve staj yapılıp yapılmadığı değişkenleri için yapılan analizde ise; faktörlerin tamamında elde edilen anlamlılık değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu saptanmıştır. Bu durum farklı liselerden mezun olan öğrenciler ile stajını yapan ve yapmayan öğrencilerin meslek seçimlerine yönelik düşünceleri arasında fark olmadığını göstermektedir.

Tablo 5'te ortalamalar arasındaki farka ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5: Mann - Whitney U Testi Sonuçlarına Göre Değişkenlere İlişkin Ortalamalar

		Sayı	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı
Cinsiyet				
İlgi	Kız	67	88,76	8166,00
	Erkek	49	76,96	5695,00
İş Avantajları	Kız	67	91,53	8421,00
	Erkek	49	73,51	5440,00
Çaresizlik	Kız	67	84,99	7819,50
	Erkek	49	81,64	6041,50
Yetenek	Kız	67	84,37	7762,00
	Erkek	49	82,42	6099,00
Okunulan Sınıf				
İlgi	1.Sınıf	72	81,47	7903,00
	2.Sınıf	44	86,35	5958,00
İş Avantajları	1.Sınıf	72	83,91	8139,50
	2.Sınıf	44	82,92	5721,50
Çaresizlik	1.Sınıf	72	89,72	8703,00
	2.Sınıf	44	74,75	5158,00
Yetenek	1.Sınıf	72	77,86	7552,50
	2.Sınıf	44	91,43	6308,50
Mezun Olunan Lise Türü				
İlgi	Düz Lise	40	86,80	1736,00
	Meslek Lisesi	76	83,05	12125,00
İş Avantajları	Düz Lise	40	79,55	1591,00
	Meslek Lisesi	76	84,04	12270,00
Çaresizlik	Düz Lise	40	95,00	1900,00
	Meslek Lisesi	76	81,92	11961,00
Yetenek	Düz Lise	40	101,80	2036,00
	Meslek Lisesi	76	80,99	11825,00
Staj Yapılıp Yapılmadığı				
İlgi	Evet	38	83,95	7052,00
	Hayır	78	83,04	6809,00
İş Avantajları	Evet	38	86,24	7244,50
	Hayır	78	80,69	6616,50
Çaresizlik	Evet	38	77,98	6550,50
	Hayır	78	89,15	7310,50

Yetenek	Evet	38	89,06	7481,00
	Hayır	78	77,80	6380,00

Tablo 5'e göre, erkek öğrencilerin "iş avantajları" faktörüne ilişkin puanları, kız öğrencilerin puanlarından yüksektir. Öte yandan, sıra ortalamaları arasındaki farka göre, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin puanları, ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin puanından daha düşüktür. Öğrencilerin staj yapıp yapmadığına bakıldığında ise; "iş avantajları", "çaresizlik" ve "yetenek" boyutlarında farklılık göze çarpmaktadır. Söz konusu farklılık "iş avantajları" boyutu için staj yapan öğrencilerin, "çaresizlik" boyutu için staj yapmayan öğrencilerin ve "yetenek" boyutu için staj yapan öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Kruskal - Wallis H Testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Kruskal - Wallis H Testi Sonuçları

	İlgi	İş Avantajları	Çaresizlik	Yetenek
Yaş				
Chi-Square	8,102	,809	1,130	3,120
df	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,004	,369	,288	,077
Üniversite Sınavında Kazanılan Bölümün Kaçınıcı Tercih Olduğu				
Chi-Square	1,516	,737	,456	2,098
df	1	1	1	1
Asymp. Sig.	,218	,391	,500	,148

Tablo 6'ya göre; yaş değişkeni için yapılan analizde sadece "ilgi" faktörü için elde edilen anlamlılık değeri 0,05'ten küçüktür. Bu durumda, sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır ve gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunmaktadır. Öte yandan; üniversite sınavında kazanılan bölümün kaçınıcı tercih olduğuna yönelik yapılan analizde tüm faktörler için elde edilen anlamlılık değeri 0,05'ten büyüktür. Buradan hareketle; öğrencilerin kazandığı bölümü tercih etme sırasının, meslek seçimine yönelik düşüncelerinde anlamlı bir farklılığa sebep olmadığını söylemek mümkündür.

Kruskal - Wallis H testi sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerinden faydalanılmıştır. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann - Whitney U uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Kruskal - Wallis H Testi Sonuçlarına Göre Değişkenlere İlişkin Ortalamalar

		Sayı	Sıra Ortalaması
Yaş			
İlgi	18 yaş ve altı	22	51,75
	19-21 yaş arası	83	79,58
İş Avantajları	18 yaş ve altı	22	67,18
	19-21 yaş arası	83	76,93
Çaresizlik	18 yaş ve altı	22	84,70
	19-21 yaş arası	83	73,92
Yetenek	18 yaş ve altı	22	60,30
	19-21 yaş arası	83	78,11
Üniversite Sınavında Kazanılan Bölümün Kaçınıcı Tercih Olduğu			
İlgi	1-3	68	69,21
	4-6	24	61,08
İş Avantajları	1-3	68	69,22
	4-6	24	61,07
Çaresizlik	1-3	68	68,06
	4-6	24	63,39
Yetenek	1-3	68	69,93
	4-6	24	59,65

Tablo 7’ye göre; analizlerin sonucunda farklılığın “ilgi” faktöründe 18 yaş ve altı öğrenci grubu ile 19-21 yaş arasındaki öğrenci grubu arasında 19-21 yaş arası öğrenci grubunun lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Ayrıca üniversite sınavında kazanılan bölümün kaçınıcı tercih olduğu noktasında 1.-3. tercih grubu ile 4.-6. tercih grubu arasında 1.-3. tercih grubunun lehine bir sonuç elde edilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Meslek seçimi, kişinin hayatı boyunca yapacağı en önemli seçimlerden biridir ve tüm yaşamını etkilemektedir. Meslek seçmek; aynı zamanda kişinin yaşam tarzını ve yaşam koşullarını seçmesi anlamına gelebilmektedir. Bu noktada doğru ve isabetli bir seçim yapabilmek önemlidir. Bireylerin kendine uygun mesleği seçmesi hem yaşamını yönlendirebilmekte hem de mesleki başarısını etkileyebilmektedir. Öte yandan; turizm sektörünün emek yoğun oluşu, bu sektörde çalışan personelin başarılı olmasını ve iyi bir hizmet sunmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla sektördeki işletmelerin başarılı olması, işletmelerde eğitilmiş personelin mevcut olmasının yanında, istekli ve işini seven personelin varlığına bağlıdır.

Bir kimsenin herhangi bir konuda doğru ya da sağlıklı bir seçim yapılabilmesi için, her şeyden önce, neler istediğini ve bunları elde edebilmek için ne gibi olanaklara sahip olduğunu bilmesi önemli görülmektedir. Kişi bölümünü seçmekle yaşayacağı çevreyi, bir anlamda ekonomik durumunu ve ilişkide bulunacağı insanları da seçmiş olmaktadır. Bu çalışma ile “turizm ve seyahat hizmetleri” programında okuyan öğrencilerin, meslek seçimlerini etkileyen aktör ve faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda meslek lisesi mezunu öğrencilerin ağırlıkta olduğu görülmüştür. Korkut-Owen vd. (2012) yaptıkları bir çalışmada; mezun olunan lisenin, üniversitede devam edilecek bölüm seçimini etkilediğinin altını çizmektedirler. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin önemli bir bölümünün önlisans düzeyinde “turizm ve seyahat hizmetleri” programında eğitim almadan önce turizm alanında belirli bir eğitim seviyesine sahip olduklarını ifade etmek mümkündür. Öğrencilerin, seçtikleri bölüme ve turizm endüstrisine yönelik bakışları, bu bireylerin mezun olduklarında sektörde çalışmaları bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Öğrenciler, seçtikleri mesleğin gelecekte de önemini koruyacağı hususunda aynı görüşe sahiptirler. Bu sonuç Baltacı ve Üngören (2010) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla da tutarlılık göstermektedir. Söz konusu araştırmada; üç farklı üniversitedeki ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin okuduğu bölümü tercih etme nedenleri arasında turizmin geçerli bir meslek olması yer almaktadır.

Bu çalışmadan çıkarılabilecek en önemli sonuç öğrencilerin bir üniversite bitirmiş olmak için meslek seçmemiş olmalarıdır. Aksine, seçtikleri mesleği yapmanın kendilerini mutlu edeceğini düşünmektedirler. Öğrencilerin, insanlarla iletişim kurmayı, insanlara yardım etmeyi ve sorunlarını çözmeyi sevmesi, araştırmanın başka bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezinde insan unsurunun yer aldığı turizm sektöründe insanlarla iletişim kurmak şüphesiz ki önemli bir olgudur. Bu hususta öğrencilerin meslek seçimlerinde sağlıklı karar verdiğinin altını çizmekte fayda vardır.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin meslek seçimine yönelik tutumlarının “ilgi”, “iş avantajları”, “çaresizlik” ve “yetenek” olmak üzere dört boyut altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyeti, yaşı ve okuduğu sınıfı söz konusu boyutların bazılarında anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır. Bu bağlamda; cinsiyetin öğrencilerin meslek seçimlerinde önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla meslek seçimine yönelik “iş avantajları” boyutunda tutumlarının daha olumlu olduğu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin meslek seçimlerinde “ilgi” önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Igbinedion, 2011). Araştırma sonuçları, “ilgi” boyutunda, 18 yaş ve altı öğrencilerin meslek seçimlerine yönelik tutumlarının 19-21 yaş arasındaki öğrencilerden daha olumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada, ifadelerin ortalaması incelendiğinde, öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen en önemli faktör; “yetenek” olarak tespit edilmiştir. Öğrenciler, turizmin gelecekte geçerliliğini koruyacak önemli bir meslek olmasını, meslek seçimlerindeki en önemli faktör olarak görmektedir. Bu faktörü sırasıyla “ilgi” ve “iş avantajları” faktörleri takip etmektedir. Öğrencilerin meslek seçiminde en az etkili olduğunu düşündükleri faktör ise, “çaresizlik” faktörüdür. Buna göre; bir meslek sahibi olmak ya da bir üniversite bitirmiş olmak gibi faktörlerin, öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili olmadığı söylenebilir. Bu sonuç Sarıkaya ve Khorshid (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile çelişki göstermektedir. Şöyle ki; söz konusu araştırmada 1000 öğrencinin meslek seçimini etkileyen faktörler; çaresizlik nedeniyle ve açıkta kalmamak şeklinde tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın en önemli kısıtı, önlisans düzeyinde turizm eğitimi veren tek bir kurum ile sınırlandırılmış olmasıdır. Çalışmanın farklı kurumlarda eğitim gören turizm öğrencilerini de kapsayacak şekilde yürütülmesi daha sağlıklı ve kapsamlı bir çalışmanın gerçekleştirilmesi açısından önemli görülmektedir. Meslek ve bölüm seçimini etkileyen gerek yapısal, gerekse kişisel pek çok faktörden söz etmek olasıdır. İleride yapılacak çalışmalarda, bu hususların ele alınıp incelenmesinin bilimsel açıdan anlamlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akın, N.G. (2017). İşletme Bölümü Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Bulanık Dematel Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(4): 873-890.
- Alper, Z. ve Özdemir, H. (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesini Tercih Eden Öğrencilerin Kimi Sosyo-Demografik Özellikleri ve Mesleğe Bakış Açıları. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2): 93-96.
- Baltacı, F. ve Üngören, E. (2010). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. 11. Ulusal Turizm Kongresi, 2-5 Aralık 2010, Kuşadası/Aydın.
- Baltacı, F., Üngören, E., Avsallı, H. ve Demirel, O.N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1): 17-25.
- Borchert, M. (2002). Career Choice Factors of High School Students. A Research Paper, The Graduate College University of Wisconsin-Stout. URL: [<http://www2.uwstout.edu/content/lib/thesis/2002/2002borchertm.pdf>], (Erişim: 5 Aralık 2017).
- Budakoğlu, İ., Özkan, S., Maral, I., Bumin, M.A. ve Aygün, R. (2002). Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Tıp Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Toplum ve Hekim*, 17(3): 189-194.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, E., Cinsler, B.B., Soytürk, S., Şengün, T. ve Erbay, H. (2017). Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Tercihinde Etkili Olan Faktörler. *Journal of Medical Education and Informatics*, 3(1): 02-12.
- Çarıkcı, O. (2017). Muhasebe Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Motivasyonları ve Muhasebe Bölümünü Tercihlerinin İrdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(4): 1223-1233.
- Çelik, N. ve Üzmez, U. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)*, 2(1): 94-106.

- Çıtak Tunç, G., Akansel, N. ve Özdemir, A. (2010). Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(1): 24-32.
- Çilingirtürk, A.M. (2011). *İstatistiksel Karar Almada Veri Analizi*. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çoban, A.E. (2005). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Yordayıcı Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10): 39-54.
- Demagalhaes, R., Wilde, H. ve Fitzgerald, L.R. (2011). Factors Affecting Students' Employment Choices: A Comparison of Students' and Practitioners Views. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 11(2): 32-40.
- Dinç, E. (2008). Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksekokulu-Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2): 90-106.
- Doğan, H. ve Kuzgun, Y. (2008). Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20): 291-306.
- Erdem, B. ve Kayran, M.F. (2013). Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1): 81-107.
- Erdinç, S.B. ve Kahraman, S. (2012). Turizm Mesleğini Seçme Nedenlerinin İncelenmesi. VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 12-15 Nisan 2012, Kemer, Antalya.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, M. (2007). İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14): 49-63.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N. (2008). *Türkiye'de Turizm Eğitimi*. (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hamamcı, Z. ve Hamurlu, M.K. (2005). Anne Babaların Meslek Gelişimine Yardımcı Olmaya Yönelik Tutumları ve Bilgi Düzeylerinin Çocuklarının Mesleki Kararsızlıkları ile İlişkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10): 55-69.
- Igbinedion, Victor I. (2011). Perception of Factors That Influence Students' Vocational Choice of Secretarial Studies in Tertiary Institutions in Edo State of Nigeria. *European Journal of Educational Studies*, 3(2): 325-337.
- Kara, M. ve Karaca, Y. (2010). Üniversite Öğrencilerin İşletme Bölümünü Seçmelerinde Etkili Olan Öncelikli Faktörlerin Analitik Hiyerarşi Prosesi Metodu İle Analizi: Bozok Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Uygulama. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1): 133-140.
- Korkut-Owen, F., Kepir, D.D., Özdemir, S., Ulaş, Ö. ve Yılmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçme Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3): 135-151.
- Köksal, S., Vehid, S., Tunçkale, A., Çerçel, A., Erginöz, E., Kaypmaz, A., Sipahioğlu, F. ve Özbal, A.N. (1999). Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Tıp Eğitimi ve Mezuniyet Sonrasına İlişkin Tutumları. *Cerrahpaşa Tıp Dergisi*, 30(4): 251-258.
- Koroğlu, Ö. (2014). Meslek Seçimi İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2): 137-157.
- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP ile Belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(2): 797-818.
- Roach, D., McGaughey, R.E. ve Downey, J.P. (2011). Gender within the IT Major – A Retrospective Study of Factors that Lead Students to Select an IT Major. *International Journal of Business Information Systems*, 7(2): 149-165.

- Saatci, G. (2013). Öğrencilerin Pazarlama Mesleğini Seçme Nedenlerinin İncelenmesi: Harmanlık Meslek Yüksekokulu Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3): 36- 51.
- Sarıışık, M. (2007). Turizm Sektöründe Meslek Sahibi Olmaya Yönelten Etkenler: Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 143-160.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etkinlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2): 393-423.
- Savickas, Mark L. (1991). The Meaning of Work and Love: Career Issues and Interventions. *Career Development Quarterly*, 39: 315-324.
- Shumba, A. ve Naong, M. (2012). Factors Influencing Students' Career Choice and Aspirations in South Africa. *Journal Social Sciences*, 33(2):169-178.
- Şahin, S. ve Acun, A. (2016). Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2): 563-580.
- Şirin, A., Öztürk, R., Bezci, G., Çakar, G. ve Çoban, A. (2008). Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83: 69-75.
- Tamayose, T.S., Madjidi, F., Schmieder-Ramirez, J. ve Rice, G.T. (2004). Important Factors When Choosing a Career in Public Health. *Californian Journal of Health Promotion*, 2(1): 65-73.
- Tepeli, Y. ve Kayıhan, B. (2015). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Mesleğine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(3): 138- 156.
- Yücebaş, E., Alkan, G., Atasağun, H.G. ve Egeli, H.A. (2013). Ege Bölgesi'nde Bulunan Meslek Yüksekokullarının Durum Analizi: Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, UMYOS Özel Sayı: 44-50.
- Yürük, M.F. (2016). Muhasebe Öğrencilerinin Bölüme ve BT'ye Karşı Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: *Mardin Artuklu Üniversitesi Örneği*. *Politik, Ekonomik ve Finansal Analiz Dergisi*, 1(1): 62-72.